

Vittorio De Sica (az ügyvéd) a tárgyalás után

A „BIGÁMISTÁ”-RÓL

Úgy látszik, világszerte gondot okoz már a bürokrácia. Magára haragította már a művészeteket is. A felületes kritika leginkább a töménytelen aktaóceánra, az értelmetlen akadékoskodásra s legföllebb, általánosságban kimondva az embertelenségre irányítja tüzét. A bürokrácia rontó hatalmának legfőbb veszélye azonban ez: beissza magát az ember tudatába a papírban, az írott, hivatalos szövegben való mindenekelőtti meghajolás fellebbezhetetlensége, az, amit már közmondás is rögzít, hogy tudniillik »a papír beszél, a kutya ugat«. Ezen a folkon a bürokrácia akár mefisztói téma is lehet.

Luciano Emmer, ez a humorhoz és komikumhoz annyira vonzó olasz rendező vígjátéknak fogta fel. Mutat egy fogpaszta ügynököt, olyan embert, aki márcsak foglalkozása miatt is távol áll a papír-hatalom megköttöttségeitől; a cégtől kapott tubus-útdalú kocsiján rója Itália országúrait, áruva és udvarolva, s hazatérve mindig azt mondja feleségé-

nek: »ma háromezer kilométert nyomtam le«. Mario De Santisnak hívják, s ez olyan gyakori név, mint magyarul Kovács János. Minden gyalogezredben századra való teljesít szolgálatot belőlük. Egyik este aztán beidézik a rendőrségre, mert egy idióta nő azt állítja, hogy Mario De Santis, született 1925-ben, feleségül vette 1948-ban. Az adatok egyeznek, a nő okmányokkal és levelekkel bizonyít s derék vigéctünk minden további nélkül bigámistává válik. Makacs tagadása csak súlyosbítja helyzetét. Sem a kihallgató nyomozó, sem az ügyvédje, de még szerelmesen házsártos és bájos felesége — Giovanna Ralli teszi ilyenné — sem hiszi el neki, hogy nem követett el bigámiát. Végül is jellemző módon egyetlen ember akad, aki minden látszat ellenére kételkedni mer ebben a bigámiában, egy börtöntöltelék, hősünknek cellatársa a vizsgálati fogságban. Ő még nem vesztette el az igazságosztó szervekkel és az aktákkal szembeni rugalmasságát s némi, nem is túl nehéz nyo-

mozás után előhalássza a Mario De Santis-ok tengeréből az igazi bigámistát, egy kis potrohos léhűtőt. Eppen az utolsó pillanatban sikerül előállítania a tárgyalásra, akkor, amikor már hőstünk megtörve és elfáradva, a kisebb büntetés reményében már maga is elismerte a bigámiát. Felmentik és vele együtt mi is fellelegzünk.

A történet lényegének viszonylag hosszú elmondására azért volt szükség, mert a film mondanivalóját jóformán maga fejezi ki. *Emmer* számtalan jól megrajzolt figurával népesíti be a jeleneteket, sok ötletes szituációt teremt, az egyes képeknek, mozzanatoknak vígjátéki kimunkálására sokkal több gondot fordít, mint azt egy határozott és lényegre törő kompozíció megkívánná. Iróniáját szinte kockánként aprózza el, nagyon valóságos és mulatságos pillanatokot mutat, ezek sorozata azonban inkább lankasztja, mintsem fokozná érdeklődésünket. *Emmer* nagyon ért a komédiázáshoz, szinte minden porcikájával csinálja, sokszor azt érezzük: fizikai fájdalmakat szenvedne, ha csak egyetlen jelenetét is valami fíntor nélkül oldaná meg. A dramaturgiával azonban nem törődik s ez a hibája sokszor annyira

fajul, hogy egyes remek képei — fürge kamerája ellenére — színpadiasakká válnak. Rendezésében nemigen találunk új, képi megoldásokat, minden ötletét a színészek játékával mondatja el. Vígjátékban ez járható útnak látszik.

Az alakítások közül *De Sica* ügyvédjét és *Franca Valeri* álleleségét kell kiemelniünk. A főszereplő *Mastroianni* lehetne bővérbűbb komikus.

Emmer filmje végülis csupán egy tekintetben feddhetetlen: remek párbeszédék vannak benne. Ezt tanulságként is megszívlelhetjük, állítván, hogy a vígjáték lelke a jó dialógus. Semmit sem ér a komikus szituáció, ha benne nem az egyedül beleillő szóváltások hangzanak el. Befejezésül hadi idézzük a befejezés egyik remek mondatát. A pórul járt akarnok-feleség a bíróságon mikor rábizonyítják, hogy a kis tottyos a férje, ezt rebegi: »nekem ez tetszik« s a daliás vigécre mutat.

Nyugodt lélekkel ismételtetjük meg mondását, de a filmnek leginkább arra az erényére mutatunk, mely a bürokrácia telibetalálását eredményezte, azaz egészséges, ironikus, realista szemléletére.

CSURKA ISTVÁN

Giovanna Ralli és Mastroianni, a »bigámista«

